

Leugendetector helpt niet bij sollicitatie

Vragen beantwoorden over je cv met de leugendetector als ontmaskeraar. Een recherchebureau gaat die werkgevers helpen. Succes is niet in het minst verzekerd.

Harald Merckelbach en Ewout Meijer

Merkelbach is hoogleraar psychologie aan de Universiteit Maastricht. Meijer is promovendus aan de Universiteit Maastricht. Hij werkt aan een proefschrift over veilige en onveilige vormen van leugendetectie.

Het recherchebureau Schalke & Partners maakte vorige week bekend dat het als eerste bedrijf in Nederland de leugendetector gaat gebruiken. Het apparaat kan hel-

pen bij het screenen van sollicitanten, aldus het bureau. Is de sollicitant integer? Zijn alle feiten die op het cv staan vermeld wel juist? Is er misschien informatie die opzettelijk wordt achtergehouden? Daar kun je met de leugendetector achter komen. Althans, volgens Schalke & Partners.

Personeelsfunctionarissen zullen dat vast heel interessant vinden. Bekend is immers dat nogal wat sollicitanten hun cv mooier voorstellen dan het feitelijk is. En nu bieden Schalke & Partners dus aan om zulke sollicitanten te ontmaskeren.

Concreet moeten we ons daarbij het volgende voorstellen: de sollicitant wordt op apparatuur aangesloten die ademhaling, bloeddruk en zweetsecretie meet. Vervolgens stelt Schalke of een van zijn partners allerhande vragen over het cv en het verleden van de sollicitant. En als de sollicitant dan met stokkende adem, verhoogde bloeddruk en veel zweetproductie reageert, dan kan hij fluiten naar die mooie baan. Want zo'n reactie zal worden gezien als een teken van leugenachtigheid, ook al ontkent de sollicitant verder in alle

toonaarden dat hij zich schuldig heeft gemaakt aan normovertredend gedrag.

Moeten we Schalke & Partners prijzen met hun initiatief? Nou nee. Genuanceerder gezegd: er bestaan zinnige toepassingen van de leugendetector, maar die van Schalke & Partners is wel zo'n beetje de meest onzinnige die je kunt bedenken. Uit Amerikaans onderzoek is immers bekend dat de fouten-

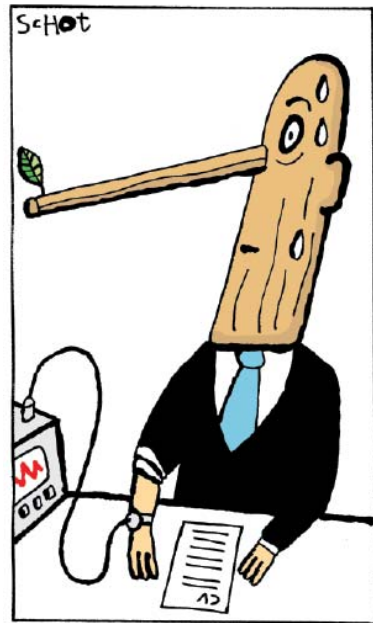
Iemand heeft iets op zijn kerfstok, maar komt toch uitmuntend uit de bus

marge van de Schalke & Partners-methode in de tientallen procenten loopt. Die fouten kunnen zogeheten vals-negatieven zijn: de persoon heeft iets op z'n kerfstok, maar weet als de perfecte werknemer uit de bus te komen. Een berucht voorbeeld is dat van CIA-agent Aldrich Ames, die gedurende zijn carrière talloze tests met de leugendetector glansrijk doorstond. Maar evenzogoed verkocht hij op ruime schaal geheime

informatie aan Sovjet-Unie.

Nog riskanter, want tragischer, zijn de vals-positieven van de Schalke & Partners-methode. Dan praten we over eerlijke werknemers die als leugenaars worden afgeschilderd. Ook daarvan bestaan in de VS veel te veel voorbeelden. Een daarvan is When Ho Lee, een wetenschapper die ervan werd verdacht dat hij zou hebben gespioneerd voor China. When Ho Lee had een wat onduidelijke uitslag op de leugendetector. Later bleek het allemaal op een misverstand te berusten, maar toen was zijn carrière al geruïneerd. Het is vanwege de schaal waarop zulke voorbeelden voorkomen dat de Amerikaanse National Academy of Science in haar rapport van 2003 concludeerde dat de leugendetector als middel om personeel te screenen *an unacceptable choice* is.

De Amerikaanse overheid wist dat eigenlijk al langer: sinds 1988 is daar de *Employee Polygraph Protection Act* van kracht. Deze maatregel verbiedt het particuliere bedrijven om sollicitanten en werknemers aan een leugendetector te leggen. Het is de hoogste tijd voor een vergelijkbare wet in Nederland.

Tekening Bas van der Schot